

АСОЦІАЦІЯ
ПРАВНИКІВ
УКРАЇНИ
UKRAINIAN BAR
ASSOCIATION

вул. Хрещатик, 6, 2 поверх
м. Київ, 01001
+380 (97) 840-39-36
info@uba.ua

Вих. № 128 від 7 лютого 2024 року

Голові Верховної Ради України
Руслану СТЕФАНЧУКУ

Голові Комітету Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової
та митної політики
Данилу ГЕТМАНЦЕВУ

Шановні Руслане Олексійовичу та Даниле Олександровичу!

Асоціація правників України (далі – Асоціація, АПУ) висловлює вам свою повагу та звертається з приводу наступного.

АПУ є всеукраїнською неурядовою організацією. З моменту свого заснування у 2002 році, головною метою АПУ є зміцнення верховенства права в Україні, сприяння захисту прав людини та розвитку юридичної професії. Асоціація об'єднує понад 7000 членів різних юридичних спеціальностей, має 23 регіональних відділення та 28 профільних комітетів.

10 січня 2024 року Верховною Радою України було прийнятий за основу з подальшим доопрацюванням проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення онлайн комунікації з платниками податків та уточнення окремих положень законодавства» (реєстр. № 9662; далі – законопроєкт).

Як видно з пояснювальної записки до законопроєкту, його метою є надання платникам податків права на розгляд їх заперечень і скарг та інших заяв через засоби дистанційної комунікації, а також уточнення окремих положень податкового законодавства.

Констатуючи безумовну важливість забезпечення належної диджиталізації податкових процедур та можливості платників податків використовувати зручні електронні сервіси для полегшення комунікації з представниками контролюючих органів без особистої присутності, звертаємо увагу на нижчезазначене.

Законопроєктом також пропонується доповнити п. 19-1.1 ст. 19-1 «Функції контролюючих органів» Податкового кодексу України новим підпунктом наступного змісту:

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

AEQUO ASTERS AVELLUM LCF

 MORIS SAYENKO
KHARENKO Sokolovskyi
and Partners

VB'

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

Linklaters

ПАРТНЕРИ

 EVERLEGAL SLS GROUP

«19-1.1.53-2. у разі виявлення під час виконання своїх функцій ознак правопорушень, розслідування яких належить до повноважень правоохоронних органів, **письмово повідомляють** про це відповідні правоохоронні органи».

Запропонована норма є доволі дискусійною щодо аспекту переслідування та ефективного досягнення певної легітимної мети, а її впровадження може мати негативні наслідки для правової визначеності та гарантій права на справедливий суд, зокрема в частині виконання завдань кримінального провадження.

Так, частинами 1, 2 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України встановлено:

«1. Слідчий, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після **самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин**, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, **зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування** та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань...».

2. Досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань...».

З огляду на наведене зауважимо. Запропонована законодавча ініціатива презюмує, що службові особи контролюючих органів під час реалізації своїх службових повноважень матимуть дискрецію самостійно кваліфікувати дії платників податків за ознаками кримінального правопорушення та письмово повідомляти про це правоохоронні органи. Таке повідомлення контролюючого органу може бути підставою для відкриття кримінального провадження відносно посадових осіб платників податків. А тому запропонована норма може означати, що повідомлення контролюючого органу про виявлення ознак правопорушень, розслідування яких належить до повноважень правоохоронних органів, будуть прирівняні на рівні закону до повідомлень про вчинення злочину.

Відповідно до ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України:

«1. Завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура».

У контексті зазначеного зауважимо, що включення запропонованої норми до Податкового кодексу України надасть податковим органам повноваження «карати чи милувати» платників податків на власний розсуд. Це не сприятиме виконанню завдань кримінального провадження, зокрема щодо забезпечення розслідування з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, а жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу. Крім того, це матиме негативний вплив на діяльність добросовісних платників податків.

Як зазначено свого часу в п. 9 Рішення Конституційного Суду України від 30.01.2003 № 3-рп/2003:

«...порушення кримінальної справи ... може породити наслідки, які виходять за межі кримінально-процесуальних відносин, і завдати такої шкоди конституційним правам і свободам внаслідок несвоєчасного судового контролю, що поновити їх буде нездійсненним».

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

AEQUO ASTERS AVELLUM LCF

 MORIS SAYENKO
KHARENKO Sokolovskyi
and Partners

VB'

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

Linklaters

ПАРТНЕРИ

 EVERLEGAL SLS GROUP

Тобто сам факт існування кримінального провадження породжує процесуальний тиск на бізнес, завдає шкоди діловій репутації особи. Закріплення запропонованої норми у Податковому кодексі України лише посилить і без того істотну незадоволеність у відносинах «бізнес-правоохоронці», яка ще більше загострилася в період дії воєнного стану у зв'язку із непропорційним та необґрунтованим тиском з боку силових структур, на що бізнес неодноразово скаржився, зокрема під час зустрічей координаційної платформи, утвореної за ініціативою Президента України Володимира Зеленського. Утвердження «каральної» функції органів влади негативно впливатиме на мотивацію бізнесу продовжувати здійснювати господарську діяльність в Україні та може призвести до втрати сильних учасників економічних правовідносин.

Також звертаємо увагу на те, що законопроект зорієнтовано на покращення комунікації платників податків із податковими органами шляхом забезпечення належної диджиталізації податкових процедур. Проте серед таких позитивних норм законопроекту закріплено положення щодо розширення «контрольно-каральних» функцій податкових органів. Це не лише не сприяє розвитку бізнес-середовища та інвестиційної привабливості України, а й не відповідає правилам законодавчої техніки, порушує зв'язок між нормами права, не забезпечують системність та чіткість правового регулювання.

Окремо звертаємо увагу на те, що запропонована норма не знайшла підтримки серед окремих народних депутатів України та Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики. Зокрема, як вбачається з порівняльної таблиці до законопроекту, підготовленого до другого читання¹, народні депутати Приходько Б. В. та Южаніна Н. П. висловили пропозиції щодо виключення пункту 3 розділу I законопроекту з його остаточної редакції, **і ці пропозиції були враховані Комітетом.**

Втім, під час розгляду законопроекту в другому читанні, Верховною Радою України буде здійснюватися його постатейний розгляд, а також може бути проведено обговорення врахованої Комітетом пропозиції вищезгаданих народних депутатів України з наступним голосуванням щодо прийняття / виключення «спірної» норми.

З огляду на наведене зазначаємо, що аналізована законодавча ініціатива не є юридично виправданою, не відповідає меті законопроекту щодо розвитку диджиталізації податкових процедур, презюмує негативні наслідки для українського бізнесу. А тому **АПУ вважає за доцільне відхилити доповнення пункту 19-1.1 ст. 19-1 Податкового кодексу України новим підпунктом 19-1.1.53-2** за результатами розгляду законопроекту в другому читанні.

З повагою

Президент АПУ

Микола СТЕЦЕНКО

---

¹ Розміщена за посиланням <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/2199061>

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

Linklaters

ПАРТНЕРИ

EVERLEGAL | SLS GROUP